

BOEKEN

De wijk als knuffeldier

SCP-publicatie 2007/15, *Interventies voor integratie. Het tegengaan van etnische concentratie en bevorderen van interetnisch contact*, Mérove Gijsberts en Jaco Dagevos (red.), Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, juli 2007, ISBN 90 377 0312 2, prijs € 19,90.

Hoewel er nog niets tot stand is gebracht, was de wijkenaanpak van minister Vogelaar de afgelopen maanden uitgebreid in de publiciteit. Met name de selectie van de veertig probleemwijken heeft veel stof doen opwaaien: wijken die er niet bij wilden horen, maar vooral wijken die er juist wél bij hadden willen horen, roerden zich. En er is kritiek op de fysieke invalshoek die vanuit het ministerie van Vrom wordt gekozen: 'Alsof de bakstenen het hebben gedaan', schamperde Syp Wynia enkele maanden geleden in *Elsevier*.

Deze reactie past in de recent weer opgelaaide discussie over de aanpak van de achterstandswijken. Sinds jaar en dag gaat die discussie over de vraag wat het beste werkt: het beïnvloeden van de fysieke omstandigheden - waar en hoe mensen wonen, en met wie - of kiezen voor de sociale invalshoek die de mens met zijn (sociale) problemen centraal stelt: armoedebestrijding, jongerenwerkers, het invoeren van gedragsregels, etc. Je kunt beweren dat zowel de fysieke als de sociale benadering belangrijk zijn, en dat je ze in samenhang moet inzetten. Maar in de praktijk blijkt dat de meeste instanties betrokken bij de wijkenaanpak zich op één van beide richten, en veel projecten in de wijk dus ook.

Effectiviteit Met de studie *Interventies voor integratie* leverde het SCP recentelijk een bijdrage aan de discussie. Het SCP heeft niet de wijkenaanpak in brede zin onderzocht, maar wel gekeken naar één van de problemen die er spelen: de concentratie van allochtonen in bepaalde wijken, en het probleem dat de verschillende bevolkingsgroepen in dergelijke wijken onvoldoende met elkaar in contact komen. De onderzoekers hebben geconstateerd dat er de afgelopen jaren een hausse aan initiatieven is geweest om de contacten tussen allochtonen en autochtonen te bevorderen. Een inventarisatie leverde meer dan vierhonderd projecten op, door heel Nederland verspreid, en de onderzoekers vermoeden dat het er nog veel meer (geweest) zijn. Opvallend is dat dit soort initiatieven in andere

Het thema van een buurtfeest in Oud West in Amsterdam dit voorjaar was 'Kom eens kijken in de keukens van je buren'

landen niet werden aangetroffen; de vele *community*-achtige programma's in Amerikaanse en Britse steden hebben zelden de bevordering van interetnische contacten ten doel.

In de berichtgeving over het SCP-onderzoek was veel aandacht voor de conclusie dat het onduidelijk is wat deze integratieprojecten opleveren. Het is in Nederland niet gebruikelijk om te evalueren of de vele buurtfestivals, gezamenlijke sport- en kookactiviteiten en mentorprojecten een (blijvend) effect hebben op de interetnische contacten in de buurt. De onderzoekers doen wel een poging om zelf dan maar voorzichtig iets te zeggen over de effectiviteit van de verschillende typen activiteiten, maar dat lijkt eerlijk gezegd vooral gedaan om niet van wetenschappelijk cynisme te kunnen worden beschuldigd.

Door in dezelfde bundel ook in te gaan op de vraag wat er kan worden gedaan om etnische concentratie in achterstandswijken tegen te gaan, wekken de onderzoekers de indruk dat ze dit beschouwen als een alternatieve strategie voor de integratie van allochtonen. Ze lijken deze meer fysieke aanpak, gericht op het gemengd wonen, te plaatsen tegenover de eerdergenoemde sociale projecten ter bevordering van de contacten tussen autochtonen en allochtonen. Uit de literatuurstudie van beleidsresultaten in binnen- en buitenland blijkt dat herstructurering kan bijdragen aan de komst van hogere inkomensgroepen naar de achterstandswijken. De komst van deze middenklassegezinnen, gecombineerd met het stimuleren van de verhuizing van kansarme groepen naar de buitenwijken of randgemeenten, leidt tot een meer diverse bevolkingssamenstelling en een vermindering van de etnische woonconcentratie, zo

bleeft. Dat gaat niet zomaar. Er moet aan heel wat voorwaarden zijn voldaan, willen dit soort processen op gang komen.

Contacten Wat is er nu precies bereikt als het is gelukt om meer gemengde wijken te creëren? Buurten waarin niet alleen kansarme allochtonen wonen, maar ook een substantieel percentage middenklassegezinnen, dat is heel wat, kun je zeggen. Maar leidt een gemengde samenstelling in een buurt of straat tot meer contacten tussen autochtone en allochtone Nederlanders? Die vraag wordt in deze bundel slechts kort en bijna terloops beantwoord, met de verwijzing naar eerder onderzoek door het SCP uit 2005. In *Uit elkaars buurt. De invloed van etnische concentratie op integratie en beeldvorming* constateerden dezelfde onderzoekers dat - met allerlei misen en maren natuurlijk - gemengd wonen wel degelijk een positieve invloed heeft op de interetnische contacten. Als er meer gelegenheid is tot wederzijds contact, komt het ook makkelijker tot stand.

Het is deze redenering die maakt dat de SCP-studie kan worden opgevat als een argument voor het stimuleren van meer gemengd wonen, als strategie om de integratie te bevorderen. De onderzoekers baseren zich hierbij op degelijk evaluatieonderzoek in diverse landen. Van de vele goedbedoelde projecten in Nederland die beogen 'de boel bij elkaar te houden', weten we niet of ze werken. Geen reden om er direct mee te stoppen misschien, maar wel om doelstellingen scherper te formuleren en te onderzoeken of ze ook zijn gehaald. ☉

KLAARTJE PETERS

Klaartje Peters is bestuurskundige en politicoloog.